

ŠIAULIŲ REGIONO DARBO JĖGOS POREIKIS: VADYBININKO PROFESIJOS ATVEJIS

The case of the manager's profession, in the labor market sources of the Siauliai region

Kamilė Černenko

Šiaulių valstybinė kolegija (Aušros al. 40)

Anotacija Straipsnyje pateikiama vadybininko profesijos poreikis, Šiaulių regiono darbo rinkos šaltiniuose. Analizuojama vadybininko profesijos samprata bei darbo jėgos samprata. Išanalizuota mokslinė literatūra vadybininko profesijai aptarti. Pristatomos priemonės duomenų rinkimui apie vadybininko profesijos atvejo poreikį Šiaulių regione. Taip pat surinkti duomenys atspindi, koks poreikis vyrauja šios specialybės darbuotojų Šiaulių regione: Šiauliuose, Radviliškyje, Kelmėje, Pakruojyje ir Akmenėje. Straipsnyje pateikiamas vadybininko profesijos poreikis Šiaulių regione.

Pagrindiniai žodžiai: darbo jėga, darbo jėgos poreikis, darbo rinka, vadybininko profesija, darbo jėgos paklausa ir pasiūla.

Annotation The article presents the case of the manager's profession, in the labor market sources of the Siauliai region. The concept of the manager's profession and the concept of the workforce are analyzed. The scientific literature to discuss the managerial profession was analyzed. Tools for collecting data on the demand for the managerial profession in the Šiauliai region are presented. Also, the collected data is analyzed and presented in diagrams, to find out exactly what is the prevailing need for employees of this specialty in the Siauliai region: Siauliai, Radviliskis, Kelme, Pakruojis and Akmene. And the conclusions are presented, in which region there was the greatest need.

Keywords: labor force, labor demand, labor market, manager's profession, demand and supply of labor force.

Įvadas

Šiomis dienomis tobulėjančioje visuomenėje pastebima, kad prieinama prie to, kad kuriama vis daugiau naujų studijų programų ir žinoma gerina jau esamas studijų programas. Tai reiškia, kad atsiranda nauji poreikiai darbo jėgai, kurią sudaro esami ir būsimi konkrečios srities darbuotojai. Be mokslo bagažo žinoma, kad asmenybės netobulėja. Todėl yra labai svarbu ne tik jaunam žmogui turėti tvirtą pamatą po kojomis, bet ir kiekvienam, kuris mano, kad jam jau per vėlu keisti karjera, nors ir turi galimybių pasiekti geriau nei tuo metu yra. Todėl pasitelkus informacinius šaltinius, norima išsiaiškinti, koks darbo jėgos poreikis vyrauja vadybininko profesijos atveji, Šiaulių regione.

Darbo jėga statistinis rodiklis, apibūdinantis dirbančius ar aktyviai ieškančius darbo, šalies gyventojus. Nuolat besikeičianti aplinka įmonėse, tobulėjimo atžvilgiu, nagrinėja kiekvieną įmonės punktą po laipsniui. Vienas iš būdų pagerinti įvaizdį, manoma – turint kvalifikuotų darbuotojų. Darbuotojai turintys vadybininko profesija, nebus suvienodinti, kadangi yra aukščiausio, vidutinio ir žemiausio lygio vadovų bei kiekvienas iš jų turės atitinkamas pareigas. Pagal, šiuos poreikius dažniausiai ir yra nusprendžiama būtent kokio lygio vadovo ir reikės įmonėje. Juolab šiomis dienomis jauni žmonės rinkdamiesi studijas stebi, kokios specialybės yra paklausios, kad mokslai netaptų tik laiko švaistymas, bet, kad ir ateityje lengvai rastų darbo vietą. Todėl pasirinkus šią temą norima sužinoti vadybininko specialybės poreikį Šiaulių regione. (G. Drūdeikiene, B. Martinkus)

Tyrimo problema. Koks yra vadybininko profesijos specialistų poreikis, Šiaulių regione?

Tyrimo objektas – vadybininkų profesijos specialistų poreikis Šiaulių regione.

Tyrimo tikslas. Įvertinti kokia paklausa vyrauja vadybininko profesijos specialistų, Šiaulių regione.

Tyrimo uždaviniai.

- 1.) Atskleisti darbo jėgos bei vadybininko profesijos sampratas.
- 2.) Identifikuoti vadybininko profesijos poreikį Šiaulių regione.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė ir apibendrinimas, duomenų analizė (kokybinis tyrimo metodas), kokybinių duomenų (dokumentų) analizei pasirinkta kokybinė turinio (kontentinė) analizė. nagrinėjamas vadybininko profesijos atvejo poreikis populiariausiuose CV, duomenų bazėse (dirbam.lt, cv.online.lt, cvbankas.lt, uzt.lt) – skaičiuojamasis procentinis dažnis, vidurkis. Tyrimas vykdytas analizuojant populiariausias CV, duomenų bazes laikotarpiu: 2024 m. nuo kovo 19 d. iki balandžio 19 d.

Darbo jėgos ir vadybininko profesijos sampratų analizė

Darbo jėgos apibūdinimas suprantamas, kaip dirbančiųjų žmonių grupė, bet ką dažnai pamirštame, ar paprasčiausiai neįsigilinime, kad žmonės, kurie aktyviai ieško darbo, laikinai esantys be darbo taip pat sudaro procentą darbo jėgos ištekliuose. Taip pat ir visi darbuotojai, neįskaitant jų darbingumo lygio, fizinių ir protinių gebėjimų, jie taip pat yra darbo jėgos sudėtis. Todėl kas kart kalbant apie darbo jėgą mes turime išskirti būtent, apie kokios kategorijos žmones mes minime, nes jei neišskirtume nei vienos, tai reikštų, kad kalbama yra apie darbo jėgos visumą, bet ne tam tikrą norimą statistinę dalį darbo jėgos apibrėžime. Dar darbo jėgą sudaro visų profesijų, kvalifikuotų ir nekvalifikuotų darbuotojų dalis, kuriuos mes išsirinkime galime atlikti įvairiausių statistinius, apžvalginius tyrimus, kuriais galima nustatyti, kokio tipo darbuotojų mes turime šalies mastu, taip sužinoma, kokių darbuotojų trūksta darbo rinkoje. (žr.1 lentelė).

1 lentelė

Darbo jėgos samprata

Metai	Autorius, šaltinis	Samprata
2005	Bronislovas Martinkus	Darbo jėga – statistinis rodiklis, apibūdinantis dirbančius arba aktyviai ieškančius darbo šalyje. Pagal tarptautinius standartus terminai darbo jėga ir ekonomiškai aktyvūs gyventojai yra sinonimai. Šia prasme jie vartojami darbo jėgos atrankiniuose tyrimuose (Lietuvoje nuo 1994 m.)
2016	Kristina Čižiūnienė	Darbo jėga – tai grupė žmonių, kurie turi galimybę būti įdarbinti.
2024	Bendrinės lietuvių kalbos žodynas	Darbo jėga – fiziniai ir protiniai žmonių gebėjimai, kuriuos galima panaudoti ekonominėje ar kitoje visuomeniškai naudingoje veikloje.
2024	Mihaela G. Oprea Mihaela I. Vlădescu	Darbo jėga – tai yra užimtumo rodikliai, kuriuos sudaro žmonių procentinis užimtumas rinkoje, tai yra įdarbinimo sąlygų sudarymas, migracijos įtaka, ateities profesijų pasirinkimo

		galimybės. Todėl ši įvairovė atspindi darbo jėgos iššūkių ir galimybių sudėtingumą gyventojų kontekste.
2024	Bendrinės lietuvių kalbos žodynas	Darbo jėga– tai yra žmogaus darbas, kurie darbą atlieka darbininkai ir darbuotojai.
2024	Lietuvos statistikos departamentas	Darbo jėgą sudaro visi dirbantieji ir bedarbiai 2024 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal lentelėje pateiktus šaltinius

Atlikus 2016-2023 metų laikotarpio literatūros analizę pastebima, kad pateikiama informacija apie darbo jėgą praktiškai nekito, tik vienas kitą keliais faktais papildo. Straipsnio autorė K. Čižiūnienė (2016), teigia, kad darbo jėga tai, grupė žmonių turintys galimybę būti įdarbintais. Bendrinės lietuvių kalbos žodynas (2024), perfrazuoja, kad darbo jėga, tai fiziniai ir protiniai žmonių gebėjimai, kuriuos galima panaudoti ekonominėje ar kitoje visuomeniškai naudingoje veikloje. Tai realiai norima pasakyti, kad darbo jėga– tai įdarbintų žmonių grupės, kurios teikia naudingumo visuomenei ir ekonomikos plėtrai. Bendrinės lietuvių kalbos žodynas įvardija tiksliai, kad darbo jėgą sudaro darbininkai ir darbuotojai tai yra tuo metu įsidarbinę ir turintys darbuotojo statusą.

Atkreipiant dėmesį į Lietuvos statistikos departamentą, kad darbo jėgą sudaro visi dirbantieji ir bedarbiai. Bet panagrinėjus giliau tai bedarbio statusą turinys asmenys, bet efektyviai ieškantys darbo asmenys, jie ir yra įvardijami, kaip darbo jėgos dalis. B. Martinkus, D. Beržinskiene (2005) darbo jėgą apibūdina kaip – statistinį rodiklį, kuris apibūdina dirbančius arba aktyviai ieškančius darbo šalyje. M. G. Oprea kartu su M. I. Vlădescu savo straipsnyje darbo jėgos apibrėžima apibūdinamos užbaigia su mintimi, kad visa įvairovė, kurią sudaro darbo jėgos apibrėžime atspindi darbo jėgos iššūkių ir galimybių sudėtingumą gyventojų kontekste. Pagal tarptautinius standartus terminai darbo jėga ir ekonomiškai aktyvūs gyventojai yra sinonimai. Šia prasme jie vartojami darbo jėgos atrankiniuose tyrimuose (Lietuvoje nuo 1994 m.), šitoje sampratoje matoma, kad jis papildė Lietuvos statistikos departamento sąvoką plačiąją prasme, kuri išryškina dar labiau darbo jėgos asmenų grupes.

Pirmiausiai atsiradusi sąvoka buvo „management“, menedžmentas, kurio vertimas į lietuvių kalbą reikštu vadyba. Tobulėjant pasaulėžiūrai vadybos šakoje, jos atstovai įgavo savo pavadinimą „manager“, menedžeris, kuris lietuvių kalboje buvo išverstas į vadybininko sampratą. Vadybininkus apibūdina įvairiausiai terminais, bet visi jie turi vieną prasmę ir esmę. Remiantis visuotinės Lietuvos enciklopedija vadybininkai yra apibūdinti paprasčiausiai, kaip turbūt įmanoma pasakyti, kad vadybininkas tai specialistas, dirbantis vadybos srityje. Bet kiti autoriai ne tik apibūdina, kaip apie tam tikros srities specialistą, bet aprašo vadybininko vertybes, vertes, charakteristiką, kad koks turėtų būti vadybininkas, kaip turėtų elgtis. Kad ne tik turėtų vadovauti įmonei ar grupei darbuotojų, bet turėtų ir pats glaudžiai būti susijęs įvairiausiuose situacijose su savo grupe, projektu ir t.t. Todėl yra manoma, kad sunku surasti gerą vadybininką, kuris būtų ne tik kaip vadovas, bet ir

turėtų lyderio, trenerio, stratego ir dar kitokias teigiamas savybes, kurios jam padėtų gerinti įmonės įvaizdį bei veiklos rezultatas. (žr.1 lentelė).

2 lentelė

Vadybininko profesijos samprata

Metai	Autorius	Samprata
1980	Henry Mintzberg	Vadybininkai dalyvauja dešimtyje vaidmenų, kuriuos suskirstytų į tris pagrindines grupes: tarpasmeninį, informacinį ir sprendimų priėmimą.
1991	Peter Drucker	Vadybą tai procesą, kuris apima organizacijos resursų valdymą ir nukreipimą siekiant pasiekti tikslus.
2022	Marco Caliendo Deborah A. Cobb-Clark Harald Pfeifer Arne Uhlendorff Caroline Wehner	Visi vadovai, nepaisant jų rizikos pageidavimu, yra jautrūs investavimo rizikai, susijusiais su mokymais, vengdami mokymų, dėlto kad yra naudingesni arba tie, kurie turi mažiau profesinės patirties arba artėja prie pensijos.
2023	Brian Leavy	Vadybininkai – asmenys teikiantys didžiausią vertę organizacijoms, būnantys treneriais, ryšių palaikytojais, talentingais vadybininkais ir kaip strategai.
2024	Visuotinė Lietuvos enciklopedija	Vadybininkas – specialistas, dirbantis vadybos srityje.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal lentelėje pateiktus šaltinius

Atlikus 1980-2024 metų laikotarpio literatūros analizę pastebima, kad pateikiama informacija apie vadybininko profesijos sąvokos sampratą, kad kiekvienas autorius vadybininkus apibūdina savaip, bet turi bendrą tarpusavio ryšį. Autorius H. Mintzberg (1980), jau prieš daugelį metų vadybininkus apibūdino, taip, kad jie yra visapusiškai skirtingi ir dalyvauja dešimtyje vaidmenų, kuriuos suskirsto į tris pagrindines grupes: tarpasmeninį, informacinį ir sprendimų priėmimą. Tai pasako, kokie vadybininkai yra unikalūs ir geba būti ne tik vienu asmeniu. P. Drucker (1991), apie vadybą pareiškė trumpai ir aiškiai, kad vadybą tai procesą, kuris apima organizacijos resursų valdymą ir nukreipimą siekiant pasiekti tikslus, tai reiškia, kad vadybininkai prisiima atsakomybę už organizacijos resursų valdymą ir nukreipimą siekiant geriausių rezultatų, kai tikslai yra išskelti. Užsienio autorius M. Caliendo ir jo kolegos (2022), vadovus apibūdina kaip jautrius asmenis, nepaisant rizikos faktorių, kurie yra labiau vertingesni vadybininkai jie vengia mokymų, nes žino, kad vis vien nepralenks jų esamoje srityje.

Dar vienas užsienio autorius B. Leavy (2023), išties labai skambiai apibendrina vadybininkus, kad vadybininkai – asmenys tai tie asmenys, kurie teikiantys didžiausią vertę organizacijoms, būnantys treneriais, ryšių palaikytojais, talentingais vadybininkais ir kaip strategai. Šis autorius mini, kad vadybininkai tai yra didžiausios vertės atstovai organizacijose, kurie gali atstovauti įvairiausiuose srityse ir būti vieni iš geriausių. Ir paprasčiausias apibūdinimas keliais žodžiais, kurį pateikia Visuomeninės Lietuvos enciklopedija tai, kad vadybininkas tai yra specialistas, dirbantis vadybos srityje. Kaip įmanoma aiškiai ir paprastai suvokiamais žodžiais buvo išdėstytas šis apibūdinimas.

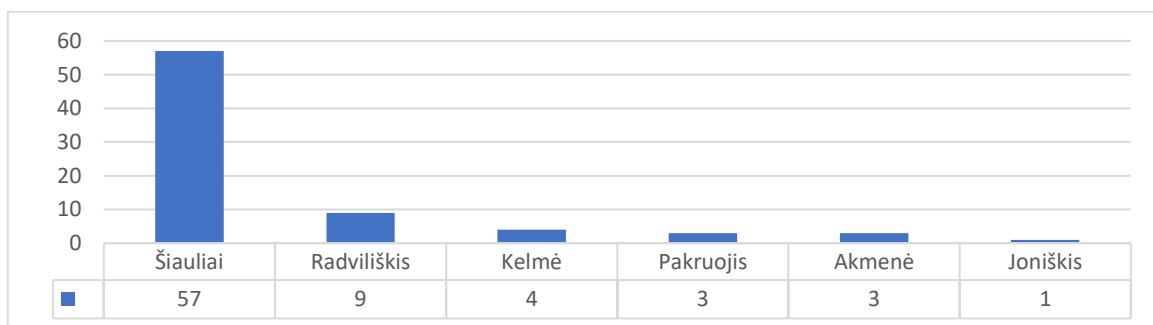
Aptartos antroje lentelėje (žr. 2 lentelė) pateiktas autorių sampratas apie vadybininko profesijos sampratą, matyti, kad šių autorių mintys papildo vienas kitą, bet turi bendrą supratimą į vadybininko profesijos sampratą. **Vadybininko profesijos poreikio vertinimas Šiaulių regione**

Atliekant šį tyrimą svarbiausia buvo išsiaiškinti tiksliai Šiaulių regiono ribas. (žr. 1 pav.) Toliau buvo naudojamos populiariausiomis CV, duomenų bazėmis, kuriuose įvedus į konkretų paieškos langelį „vadybininkai“, „Šiaulių miestas“ ir kitus priklausančius miestus Šiaulių regionui. Buvo išrinktos ir susistemintos 77 darbo pozicijos iš dirbam.lt, cv.online.lt, cvbankas.lt, uzt.lt.

1 pav. „Šiaulių regiono ribos“

Analizuojant Šiaulių regiono vadybininko profesijos poreikį pagal regiono ribas, (žr. 1 pav.) buvo pradėta rinkti informaciją vienetais apie kiekvieno rajono siūlomas darbo pozicijas turint vadybininko profesijos kvalifikaciją.

2 pav. Vadybininko profesijos poreikio vertinimas Šiaulių regione (vnt.)

Renkami duomenys 2024 m. balandžio 1-19 dienomis apie reikiamo kriterijaus darbo pozicijas buvo užrašoma ranka ant popierinio varianto, vėliau sudaryta stulpelinė diagrama, kurioje pavaizduojama, kokia paklausa vyrauja Šiaulių mieste ir Šiaulių regione. Pagal gautus duomenis matoma, kad Šiauliuose vadybininkų poreikis yra didžiausias. Kituose regiono miestuose

vadybininkų poreikis pakankamai mažas, bet tai savaime suprantama, kadangi tai nėra dideli miestai ir juose nėra daug gyventojų, taip pat ir didelio darbo jėgos poreikio, todėl dažniausiai darbuotojai šioje srityje nekeičia esamos darbo pozicijos. Taip pat nėra didelių organizacijų, kuriuose reiktų didesnės darbo jėgos vadybininko profesijos kvalifikuotų darbuotojų.

Sudarant stebėjimo protokolą kiekvienas miestas buvo išskirstytas į atskiras lenteles, taip sudarant tvarkingą vaizdą. Kiekvienoje lentelėje yra pateikta informacija apie vadybininko paklausos sritis, tai yra būtent kurioje srityje darbdaviai ieško kvalifikuotų vadybininkų. Stebėjimo aprašymo skiltyje taip pat įrašyti duomenys apie darbo vietų pasikartojimo dažnumą.

3 lentelė

Vadybininko profesijos poreikis Šiauliuose

Profesijos pavadinimas	Pasikartojimų skaičius
Pastatų administravimo sritis	(1)
Pardavimų ir pirkimų sritis	(18)
Prekybos ir plėtros sritis	(4)
Eksporto sritis	(1)
Tiekimo sritis	(2)
Komunikacijos sritis	(1)
Ūkio sritis	(1)
Ekspedicijos sritis	(1)
Komercijos sritis	(1)
Klientų aptarnavimo sritis	(8)
Laboranto, kokybės priežiūros sritis	(2)
Personalo sritis	(3)
Transporto ir logistikos sritis	(14)

Šiaulių mieste vadybininkų labiausiai reikia įvairiausių pardavimų srityje, kurią sudaro 18 laisvų darbo vietų ir dar transporto bei logistikos srityje, kurioje yra 14 darbo vietų. Taip pat dar vienoje srityje tai yra klientų aptarnavime reikia 8 naujų darbuotojų. Kitoms darbo pozicijoms reikia ne daug darbuotojų, kadangi jos yra neįprastos ir išsiskiriančios, žinoma ne visos, bet dauguma. Todėl laisvų darbo vietų skaičius svyruoja nuo 1 iki 4.

4 lentelė

Vadybininko profesijos poreikis Radviliškyje

Profesijos pavadinimas	Pasikartojimų skaičius
Pardavimų ir pirkimų sritis	(4)
Pastatų administravimo sritis	(1)
Komercijos sritis	(1)
Komunikacijos sritis	(1)
Transporto ir logistikos sritis	(1)

Klientų aptarnavimo sritis	(1)
----------------------------	-----

5 lentelė

Vadybininko profesijos poreikis Kelmėje

Profesijos pavadinimas	Pasikartojimų skaičius
Ūkio sritis	(1)
Pardavimų ir pirkimų sritis	(2)
Personalo sritis	(1)

6 lentelė

Vadybininko profesijos poreikis Pakruojyje

Profesijos pavadinimas	Pasikartojimų skaičius
Laboranto, kokybės priežiūros sritis	(1)
Transporto ir logistikos sritis	(1)
Pardavimų ir pirkimų sritis	(1)

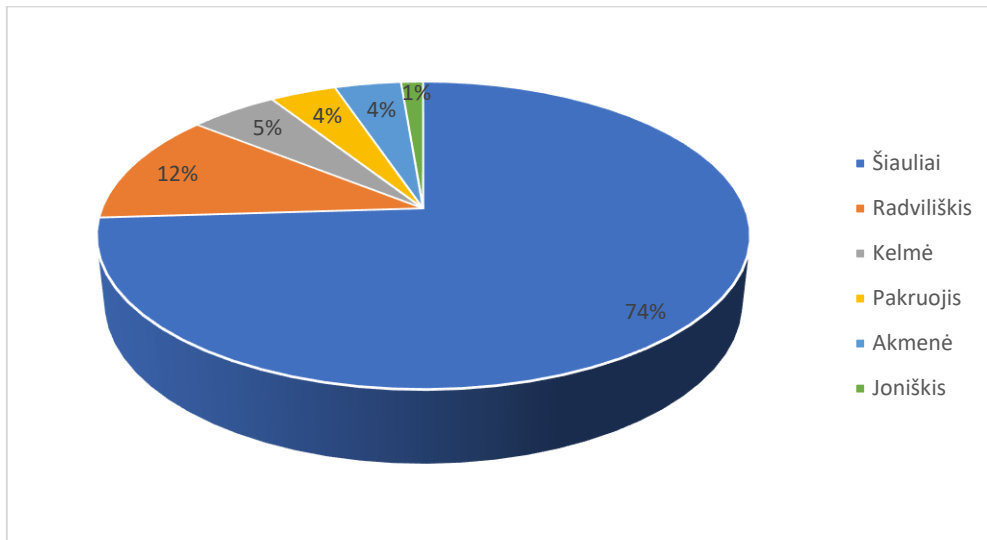
7 lentelė

Vadybininko profesijos poreikis Akmenėje

Profesijos pavadinimas	Pasikartojimų skaičius
Transporto ir logistikos sritis	(1)
Pardavimų ir pirkimų sritis	(1)
Klientų aptarnavimo sritis	(1)

Kiekviena lentelė buvo sudaryta pagal vadybininko profesijos poreikį skirtinguose Šiaulių regiono miestuose, analizuojant populiariausias CV, duomenų bazes 2024 m. balandžio 1-19 dienomis. Nuo lentelės numeriu 6, (žr. 6 lentelė) iki lentelės pažymėtos numeriu 9, (žr. 9 lentelė) matoma, kad paklausios darbo vietos išlieka pardavimų srityje ir transporto bei logistikos.

Kitos likusios darbo vietos nėra tokios paklausios, kadangi tikriausiai įmonėse neprisireikia tokios srities specialistų, pavyzdžiui atskirai, kaip komunikacijos vadybininkų nereikia tiek daug ir ne visos įmonės nori samdyti papildomai būtent tokios srities atstovų nes šias pareigas gali paskirti jau esamam vadybininkui, kad tvarkytų komunikacijos kanalus su įmonės vidaus darbuotojais ir išorės klientais, teikėjais ir kitais asmenimis. Bet kitu atveju pavyzdžiui kaip laboranto, kokybės priežiūros vadybininku išties tikriausiai labai mažai yra, o jei ir yra tikriausiai pareigybės kitaip įvardijamos.

3 pav. Vertinimas vadybininko profesijos poreikis Šiaulių regione (proc.)

Trečiame paveikslėlyje (žr. 3 pav.), pateikta informacija apie vadybininko profesijos poreikio vertinimą Šiaulių regione. Išskaičiavus procentinę dalį kiekvieno miesto iš 100 procentų, matoma, kad Šiauliuose vadybininko profesijos specialistų reikia 74 % iš 100% išfiltruotų duomenų, toliau žiūrint į kitus miestus t. y., Radviliškio miestą tai iš 100 % pasiūlymų yra tik 12% dalis. Kelmės mieste tik 5%, o Pakruojo ir Akmenės mieste sudaro po 4% iš 100%. Ir viename mieste t. y., Joniškyje sudaro tik 1 % iš 100 %, kuriame ieško pirkimų ir pardavimų srities vadybininkų.

Lyginant Šiaulių pateiktus duomenis ir Šiaulių regiono miestus matoma, kad regionuose drastiškai trūksta darbo vietų kvalifikuotiems vadybininkams, todėl didelė tikimybė, kad rajono gyventojai turintys vadybininko išsilavinimą renkasi Šiaulių mieste siūlomas darbo pozicijas, kadangi atsiveria pasirinkimo įvairovė, kokioje srityje norėtų dirbti ir žinoma pasirinkti sau palankesnę atlyginimą. Todėl ateityje Šiaulių regione galima tikėtis, kad vadybininkų darbo vietų tik mažės. O gal kaip tik atsiras daugiau darbo vietų vadybininkams, nes kiti pasirinks dirbti ne savo mieste.

Išvados

1. Darbo jėga– tai statistinis rodiklis visi dirbantys tiek protiškai tiek fizinį darbą žmonės, kurie padeda įgyvendinti visuomeninėje ir ekonomikos veiklos srityse, taip pat bedarbiai, kurie laikinai neturi darbo, bet tuo metu aktyviai ieškantys darbo, taip pat žmonės, kurie turi galimybę būti įdarbintais.

Vadybininko profesija– asmenys tai tie asmenys, kurie teikiantys didžiausią vertę organizacijoms, nevengiantys ir nevengiantys rizikos faktorių, kurie padeda išlaikyti gerą reputaciją ir stiprią vadovo poziciją bei specialistas vadybos srityje.

2. Atlikus tyrimą ir išanalizavus Šiaulių regiono populiariausias CV, duomenų bazes laikotarpiu: 2024 m. nuo kovo 19 d. iki balandžio 19 d., iš viso Šiaulių regione poreikis buvo 77 darbo pozicijos. Šiaulių mieste buvo didžiausia paklausa šios specialybės atstovų ir tai sudaro 74 procentus visumos tai yra 57 skelbimai. Radviliškio mieste ženkliai mažiau – 12 procentų arba 9 darbo vietos. Kelmės mieste tik 5 procentai iš 100 procentinės skalės, o prilyginant vienetų visumai iš viso 4 darbo vietos. Pakruojis ir Akmenė sudaro po 4 procentus, kas reikštu, kad šiuose miestuose paklausa yra lygi po 3 darbo vietas. Ir Joniškio miestas sudaro tik 1 procentą, kas reikštų lygiai viena darbo vieta. Palyginus visus išrinktus Šiaulių regiono miestus matoma, kad Šiauliuose vyrauja didžiausias poreikis vadybininkų specialybės specialistų ir labiausiai ieškoma per visą regioną pardavimo vadybininkų bei transporto ir logistikos vadybininkų.

Informacijos šaltiniai

1. Bendrinės Lietuvių kalbos žodynas. Žiūrėta 2024-04-10 internete: <https://ekalba.lt/bendrines-lietuviu-kalbos-zodynas/>
2. Caliendo M., Deborah A., Cobb-Clark. Pfeifer H., Uhlendorff A., Wehner C. (2022) *Managers' risk preferences and firm training investments*. Žiūrėta 2024-04-10 internete: <https://docs.iza.org/dp15043.pdf>
3. Čižiūnienė K. (2016) *Research on Competencies of Human Resources in Transport Sector: Lithuanian Case Study*. Žiūrėta 2024-04-10 internete: https://www.researchgate.net/publication/293195205_Research_on_Competencies_of_Human_Resources_in_Transport_Sector_Lithuanian_Case_Study
4. Drucker P. (1991) *Managing for the Future: The 1990s and Beyond*. Žiūrėta 2024-04-10 internete: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/jsc.4240020107>
5. Leavy, B. (2023) "Rethinking the Role of Middle Management for the New World of Work." *Journal of Organizational Dynamics*, 45(2), 210-225. Žiūrėta 2024-04-19: internete: <https://www.mckinsey.com/quarterly/the-five-fifty/five-fifty-rethinking-the-role-of-the-middle->

manager

6. Lietuvos statistikos departamentas.

Žiūrėta 2024-04-15 internete: <https://osp.stat.gov.lt/paieska?q=Darbo%20j%C4%97ga>

7. Martinkus B. (2005) *Lietuvos gyventojų užimtumo ekonominiai aspektai*. KTU leidykla Technologija.

8. Mintzberg H. (1980) *The Nature of Managerial Work*. Žiūrėta 2024-04-16: internete: <https://www.scribd.com/document/475767620/The-nature-of-managerial-work-by-Henry-Mintzberg>

Žiūrėta 2024-04-10

internetė: https://www.academia.edu/36232215/The_Nature_of_Managerial_Work

9. Oprea G. M., Vlădescu I. M. (2024) *Review of Labor Force and Active Aging Studies: Trends, Collaborations and Perspectives*. Žiūrėta 2024-04-16 internete:

<https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=6&sid=97c19296-5d43-4318-8d26-89980873e5da%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=175581401&db=bsu>

Žiūrėta 2024-04-

10 internete: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=4&sid=b7d196ca-6dff-4d2c-9316-a8a9792999ab%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=175581401&db=bsu>

10. Populiariausia CV duomenų bazė. Žiūrėta 2024-04-19: internete:

<https://www.dirbam.lt/darbo-skelbimai/kas:vadybininkas/kur:siauliai?locations=city%3A113#results>

11. Populiariausia CV duomenų bazė. Žiūrėta 2024-04-19 internete:

<https://www.cvonline.lt/lt/search?limit=20&offset=0&keywords%5B0%5D=vadybininkas&towns%5B0%5D=528&fuzzy=true&suitableForRefugees=false&isHourlySalary=false&isRemoteWork=false&isQuickApply=false&searchId=f61d47c4-73ed-46fa-af31-34bc0befbaf>

12. Populiariausia CV duomenų bazė. Žiūrėta 2024-04-19 internete: <https://uzt.lt/laisvos-darbo-vietos/436/results?m%5B%5D=311&a%5B%5D=4&s=0>

13. Populiariausia CV duomenų bazė. Žiūrėta 2024-04-19 internete:

<https://www.cvbanks.lt/?location%5B%5D=581&keyw=vadybininkas>

14. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Žiūrėta 2024-04-10 internete: <https://www.vle.lt/>